

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ

Спеціальність 7.02020401 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

2014 – 2015 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А. О. Таранник

Робоча програма з навчальної дисципліни «Постановка голосу» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності 7.020204 «Музичне мистецтво».

Розробники: Макарова Емма Вікторівна – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв;
Яковенко Віра Григорівна – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Протокол від «03» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри
академічного та естрадного вокалу _____ О. М. Мамченко
(підпис)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмету навчальної дисципліни «Постановка голосу»	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Постановка голосу»	10
V. Завдання для самостійної роботи	11
VI. Система поточного і підсумкового контролю	11
VII. Методи навчання	14
VIII. Методичне забезпечення курсу	15
IX. Вимоги до екзамену	15
X. Рекомендована література	17
<i>Основна</i>	17
<i>Додаткова</i>	17

Пояснювальна записка

У запропонованій програмі для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» йдеться перш за все про підсумковість викладання курсу, що дозволяє виявити і розвинути активне вокально-слухове сприйняття та відтворення на основі всебічного вивчення вокально-методичних здібностей та стану голосового апарату кожного студента, розвиває вокально-технічні навички, вокальні уявлення та вокальний слух студентів. Цей курс завершує основний етап формування вокальної культури майбутнього фахівця, який в педагогічній роботі повинен вміти самостійно удосконалювати весь комплекс необхідних для практичної роботи знань, вмінь та навичок і вільно орієнтуватися в підборі навчального матеріалу.

Мета дисципліни (курсу) – підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної музично-педагогічної діяльності, в котрій передбачено розвиток голосу студента.

Завдання дисципліни – забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців в сфері вокалу при взаємозв'язку з виховними задачами, пов'язаними з формуванням особистості, спрямованої на професійно-творчий розвиток, вокально-художнє мислення та готовність до самоорганізації і самовдосконалення. Програма передбачає формування знань:

- майбутнього педагога-музиканта як носія співацької культури в кращих вітчизняних традиціях;
- слуху в системі вокального художньо-естетичного виховання учнів;
- доведення до автоматизму вокально-творчих навичок в системі свідомого володіння голосом, доведення переходу виконання від свідомого до підсвідомого рівня;
- удосконалення вміння здійснювати аналіз вокального процесу, робити певні методичні висновки та рекомендації щодо його вдосконалення та усунення недоліків;

Програма з «Постановки голосу» для студентів V курсу передбачає «акцентоване вивчення» (спрямування В.І.Бацак) вокальних творів визначеного стильового й жанрового напрямку, тобто вивченню творів доцільних та дидактично обґрунтованих. Індивідуальний підхід до підбору вокально-педагогічного репертуару:

- по мірі складності (легкий, середньої складності, більш складний);
- різноманітність оволодіння навчальним репертуаром;
- цілеспрямована систематизація вокального репертуару на засадах історико-стильового і жанрового підходу;
- розроблення практичних форм контролю за формуванням у майбутніх учителів музики умінь вокально-педагогічної інтерпретації творів.

В програмі з предмету «Постановка голосу» пропонується розділ «Рекомендована література», який включає підрозділи основної та додаткової літератури.

Визначальна форма обліку успішності студентів – навчальні та тематичні модулі. Досягнення студентів на індивідуальних заняттях з «Постановки голосу»

контролюється протягом навчального року 4 рази тематичним модулям. Формування вокально-технічних і художньо-виконавських навичок, вокально-педагогічний репертуар, викладений по модулям, вивчається на індивідуальних заняттях з «Постановки голосу».

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис предмету навчальної дисципліни «Постановка голосу»

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулів</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 108 <i>год.</i></p> <p>Тижневих годин: I семестр - 2 год. II семестр - 2 год.</p>	<p>Галузь знань <i>0202 «Мистецтво»</i></p> <p>Спеціальність: <i>7.02020401 «Музичне мистецтво»</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«Спеціаліст»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 5</p> <p>Семестр: 9, 10</p> <p>Аудиторних годин: 56</p> <p>Практичні заняття: 56 год.</p> <p>Модульний контроль: 4 год.</p> <p>Семестровий контроль: 36 год.</p> <p>Самостійна робота: 12 год.</p> <p>Вид контролю: <i>екзамен – 10 семестр</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних годин	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Семестровий контроль
Змістовий модуль І. Формування вокальної культури майбутнього фахівця							
1.	Удосконалення вокальної техніки під час роботи з різнохарактерними творами	18	14	14	3	1	
2.	Доведення до автоматизму комплексу вокально-технічних навичок в роботі над творами	18	14	14	3	1	
	<i>Разом:</i>	36	28	28	6	2	
Змістовий модуль ІІ. Удосконалення знань, умінь та навичок для практичної роботи							
3.	Формування самостійної вокальної роботи зі школярами	36	14	14	3	1	18
4.	Формування навички виконання сучасної зарубіжної та української естрадної пісні	36	14	14	3	1	18
	<i>Разом:</i>	72	28	28	6	2	36
	<i>Всього:</i>	108	56	56	12	4	36

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

Формування вокальної культури майбутнього фахівця

Формування вокальної культури фахівця. Доведення до автоматизму формування співацьких навичок, вільне орієнтування в вокальному репертуарі.

Тема 1.

Удосконалення вокальної техніки в роботі над різнохарактерними творами та українськими народними піснями; вчитися переходити від співу до мовлення і навпаки – від мовлення до співу в роботі над дитячими піснями.

Тема 2.

Удосконалення виконавського досвіду в роботі над творами композиторів та сучасних українських та зарубіжних композиторів. Доведення виконання творів від свідомого до підсвідомого рівня, до автоматизму комплексу вокально-технічних навичок.

Змістовий модуль II

Удосконалення знань, умінь та навичок для практичної роботи

Удосконалення комплексу знань, умінь та навичок для практичної діяльності.

Тема 3.

Формування навички самостійної вокальної роботи зі школярами шляхом вивчення пісень для дітей композиторів-класиків та сучасних авторів.

Тема 4.

Формування навички виконання сучасної зарубіжної та української естрадної пісні.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Постановка голосу» 5 курс

Разом: 108 год.: практичні заняття – 56 год., самостійна робота – 12 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Формування вокальної культури майбутнього фахівця		Удосконалення знань, умінь та навичок для практичної роботи	
Кількість балів за модуль	374		374	
Заняття	14 год.	14 год.	14 год.	14 год.
Теми заняття (практичні заняття) 588 бали	1	2	3	4
	Удосконалення вокальної техніки під час роботи з різнохарактерними творами (10+0,5)х14=147 б	Доведення до автоматизму комплексу вокально-технічних навичок в роботі над творами (10+0,5)х14=147 б	Формування самостійної вокальної роботи зі школярами (10+0,5)х14=147 б	Формування навички виконання сучасної зарубіжної та української естрадної пісні (10+0,5)х14=147 б
Самостійна робота 60 балів	3*5=15 балів	3*5=15 балів	3*5=15 балів	3*5=15 балів
Види поточного контролю 100 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 балів
Підсумковий контроль				Екзамен 40 б.

Екзамен – 40 балів. Всього без екзамену – 748 балів, коефіцієнт – 12,4

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
Модуль I						
1 семестр						
Формування вокальної культури майбутнього фахівця						
1	Удосконалення вокальної техніки під час роботи з різнохарактерними творами	Вивчення літератури і музичного тексту. Формування художнього та технічного плану роботи над творами. Відпрацювання відповідного емоційного стану при виконанні	3		Прослухов. Опитув.	15
2	Доведення до автоматизму комплексу вокально-технічних навичок в роботі над творами	Робота над особливостями виконання технічних та дикційних вимог до виконання твору	3		Прослухов. Опитув.	15
Модуль II.						
2 семестр						
Удосконалення знань, умінь та навичок для практичної роботи						
3	Формування самостійної вокальної роботи зі школярами	Підбір репертуару. Розгляд особливостей роботи над літературою та музичним текстом. Добір для вивчення творів необхідних вокальних вправ	3		Прослухов. Опитув.	15
4	Формування навички виконання сучасної зарубіжної та української естрадної пісні	Вивчення літератури та музичного тексту. Формування об'єктивного ставлення до художнього змісту творів. Характеристика якості вокальної техніки різних виконавців	3		Прослухов. Опитув.	15
		Всього:	12			60

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення спеціалістів із дисципліни «Постановка голосу» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS).

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0,5	56	28
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	56	560
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	25	4	100
4.	Самостійна робота	5	12	60
Всього без підсумкового контролю		748		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		60		
5.	Екзамен	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал		100		

Коефіцієнт – 12,4

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

У процесі оцінювання навчальних досягнень спеціалістів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне прослуховування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати та проводити вокальний самоаналіз творів програмного репертуару.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати завдання для самостійної роботи, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання завдань для самостійної роботи, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки; він не завжди виявляє творчий підхід до виконання навчальних завдань
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; виконання завдань для самостійної роботи у обсязі, не меншому 50% і відповідає основним вимогам до їх повноти та якості виконання.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення, нерозумінням причинно-наслідкових зв'язків, суті історичного процесу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу спеціаліста на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Методичні дослідження, які виконує спеціаліст за визначеною тематикою, прослуховуються під час індивідуальних занять.

Модульний контроль знань спеціалістів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються спеціалістам упродовж вивчення дисципліни «Постановка голосу».

Розподіл балів, що присвоюються спеціалістам

Модулі				Модульні контрольні роботи
Змістовий модуль 1 (практичні заняття, самостійна робота)		Змістовий модуль 2 (практичні заняття, самостійна робота)		
T1	T2	T3	T4	
162	162	162	162	100

Разом 748 балів з урахуванням коефіцієнта

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з постановки голосу застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує навчальну діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);

- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні методичні посібники;
- ✓ схеми, таблиці;
- ✓ збірки вокальних художніх творів;
- ✓ збірки творів дитячих пісень 1-8 класі;
- ✓ збірки народних пісень;
- ✓ збірки циклів пісень для дітей композиторів-класиків та сучасних композиторів.

IX. ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Програмні екзаменаційні вимоги:
виконати:
 - один твір класичного або естрадного характеру;
 - одну дитячу пісню під власний супровід та представити повну методико-педагогічну розробку над нею.
2. Під час складання екзамену необхідно продемонструвати майстерне вокальне технічне виконання художнього твору, розкрити художній образ твору та показати достатній артистизм та сценічну культуру.

Орієнтовний навчальний вокально-педагогічний репертуар по модулям

Змістовний модуль I (1 семестр)

Тема 1.

- М. Лисенко. Пісня Наталки «Чого ж вода каламутна», пісня Петра «Сонце низенько», пісня Миколи «Та немає в світі гірш нікому», пісня Виборного «Дід рудий» з опери «Наталка-Полтавка». Пісня Тараса «Гей літа орел» з опери «Тарас Бульба». Романс «Не дивися на місяць весною»
- Е. Гріг «Избушка», «Лісова пісня», «Дитяча пісня», «Травнева пісня».
- Р. Леоковало «Ранкова серенада».
- Ф. Ліст «Коли я спочиваю», «Як пташок чудний хор».
- М. Мусоргський «Вечірня пісня».
- Н. Римський-Корсаков «О чем в тиши ночей», «Не ветер, вея с высоты», «На холмах Грузии».
- Б. Сметана. Арія Машеньки з опери «Продана наречена».

П. Чайковський. «Серенада» (О дитя), «Мой садик», «Осінь», «Пісня циганки».
М. Гулак-Артемівський. Аріозо Оксани, пісня Одарки з опери «Запорожець за Дунаєм»

Українські народні пісні «Калино-малино», «Чого в лузі стоїш»;
«Чом, чом не прийшов».

Українські народні пісні в обробці Ф. Надененка «Стоїть гора високая»,
«Ой вербо, вербо».

Тема 2.

М. Вериківський Обробка українських пісень: Абетка.

В. Косенко «Колискова», обробка української народної пісні

К. Стеценко «Вечірня пісня», «Хотіла б я піснею стати», «Стояла я і слухала весну».

Я. Степовий «Три шляхи», «Місяць ясненький», обробка українських пісень «Ой ти місяцю», «Стороною дощик іде», «Колискова»

І. Дунаєвський. Романс Максима з опери «Син клоуна»

С. Рахманінов «Полюбила я на печаль свою».

К. Дебюссі «Чудовий вечір»

Ф. Пуленк «Учора»

Р. Штраус. Куплети Аделі «Віденські вечори» з опери «Летюча миша», куплети Арсени з опери «Циганський барон»

А. Кос-Анатольський «Чотири воли пасу я», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Ой візьму відерце чистої води», «Є на світі доля».

В. Заремба «Така її доля», «Ні, мамо, не можна нелюба любити», «Нащо мені чорні брови», «Якби мені черевички».

Змістовний модуль II (2 семестр)

Тема 3.

О. Білаш «Пшениченька»

Л. Дичко «Ромен-цвіт», «Веснянка»

М. Жербін «Веселий марш»

О. Зуєв «Берег щастя»

Л. Ревуцький «Сонечко»

Я. Степовий «Пролісок»

М. Мусоргський «Дитячі пісні»

Ц. Кюї «Осінь»

І. Кириліна «Піні для дітей»

Тема 4.

О. Злотник «Цвіт землі»

І. Кириліна «Секрет», «Сіамський кіт», «Якби мені»

Г. Майборода «Не дивися на місяць весною», «Гаї шумлять», «Не минай з погородою»

Р. Паулс «Идиллия летнего вечера».
О. Сандлер «Засихає в степу материнка»
І. Шамо «Пісня про щастя», «Як надійшла любов», «Песенка о вежливости».
О. Білаш. Пісня Романа, пісня Франчески з кінофільму «Роман і Франческа»,
«Ясени», «Осінь», «На Чорнобиль журавлі летять».
Д. Керрі «Міссісіпі»
Б. Луценко «Мамина вишня»
Ю. Рожавська «Летять ніби чайки», «Лелека», «Чарівна сопілочка».

*Орієнтовний вокально-педагогічний репертуар для дітей шкільного віку
згідно програми «Музика загальноосвітньої школи»*

О. Білаш «Пшениченька», «Ясени».
П. Майборода «Пісня про вчительку».
І. Шамо «Пісня про рушник», «Києве мій».
А. Пашкевич «А мати ходить на курган».
Л. Дейко «Рошен-цвіт», «Веснянка».
І. Кириліна «Дім під дахом голубим», «Я співаю від душі».
Ю. Шевченко «Тік-так».

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Основна література:

1. Дмитриев Л. Б. «Основы вокальной методики». – М.: Москва, 1968.
2. Ємельянов В. В. . «Фонопедичні вправи для стимуляції голосового апарату». – Кіровоград, 1998.
3. Гнидь Б. «Історія вокального мистецтва». – КНМАУ, 1997.
4. Микиша М. «Практичні основи вокального мистецтва». – К.: Музична Україна, 1971.
5. Юцевич Ю. Розвиток співацького голосу (педагогіка і психологія), № 49. – Київ, 1998.

2. Додаткова література:

1. Зданевич А. П. «Некоторые вопросы вокальной методики». – М., «Музыка», 1965.
2. Кочнев А. С. «Вокальный словарь». – Л.: «Музыка», 1990.
3. Орлова Н. «О детском голосе». – М.: Просвещение, 1966.
4. Стулова Г. П. «Дидактичні основи навчання співу» / навч. посібник. – М.: МДП, 1998.
5. Фролов Ю. «Пение и речь в свете учения И. П. Павлова». – М., Музыка, 1966.